

Critici atenți la ceea ce se întâmplă în proză au semnalat de la o vreme apariția unui interes pentru spațiul cotidian, pentru viața de toate zilele, pentru existențele stereotipe. Cred că (deocamdată cel puțin) nu este vorba de o generație care să vină cu un program comun: cotidian, actualitate etc. Diversele tentative epice se întind, se încrucișează într-un asemenea punct, dar fiecare autor pare să fi ajuns aici lucrînd singur, izolat, „pe contul lui”. Dacă într-adevăr așa stau lucrurile și dacă această proză a universului cotidian va rezista măcar în parte timpului (privind înapoi, chiar spre deceniile unei existențe literare normale, ne am putut teme mai mult vîzînd cît de severă este selecția), atunci atenția acordată vieții banale și omului obișnuit poate fi înțeleasă ca un simptom semnificativ. Ca un moment al unui proces - încă neîncheiat - de normalizare a prozei, de regăsire a specificității ei - a propriei sale condiții. Proza trebuia să regăsească adevărul de zi cu zi, măruntele preocupări ale oamenilor mărunți - să le regă-

sească într-un mod firesc, fără a face neapărat din ele un scop în sine; uneori doar un punct de pornire. O noapte petrecută la hotelul unui oraș de provincie, mici insalubrități ale localului, mici incidente supărătoare, intrînd în obișnuit (un cîme fu-

cile, nuanțările etc., invite în acest secol în jurul termenului de realitate, nu au înlăturat ideea că proza trebuie să dea senzația vieții veritabile cu ambiguitățile ei - o intensă iluzie a realității. Proza românească „realistă” (n-aș vrea ca termenul

realist. Rețeta de ajustare a realității, ocolirea programatică a adevărului, simplitatea soluțiilor date de-a gata (pentru personaj, pentru conflict, pentru final) l-au dezvățat (cu puținele excepții care se știu) pentru mult timp pe prozator să mai

sonaje de superficialitate strigătoare la cer se mai întîlnesc încă și azi, destul de des, sub diverse etichete tentante. „Recuperarea cotidianului” s-a petrecut în deceniul trecut, prin eforturile mai multor prozatori, cred, decît sînt citați îndeobște. Ultimii ani doar au circumscris, mai apăsător, termenul la actualitate. Gest, cred, binevenit, observația vieții obișnuite fiind o ucenicie la școala „asprului adevăr”. A încerca să vezi, să auzi din nou este, desigur, obligația unui prozator - și atunci cea mai mare garanție și-o dă „viața trăită” - aceasta îmi pare folosul și, în același timp, riscul, pericolul cotidianului. Riscul de a te sufoca, în banal, în pedestru, este cu mult mai mare - am impresia - atunci cînd scriu despre obișnuit. Pentru ca viața banală, existența stereotipă dăruită oamenilor acestui secol, odată cu binefacerile civilizației și alte vieți colective într-un mai mare grad decît altădată, să poată deveni obiect al artei, trebuie ajuns la tipologii, la noi structuri. A te opri, pur și simplu, la viața obișnuită nu înseamnă a opta pentru realitate în defavoarea artei.

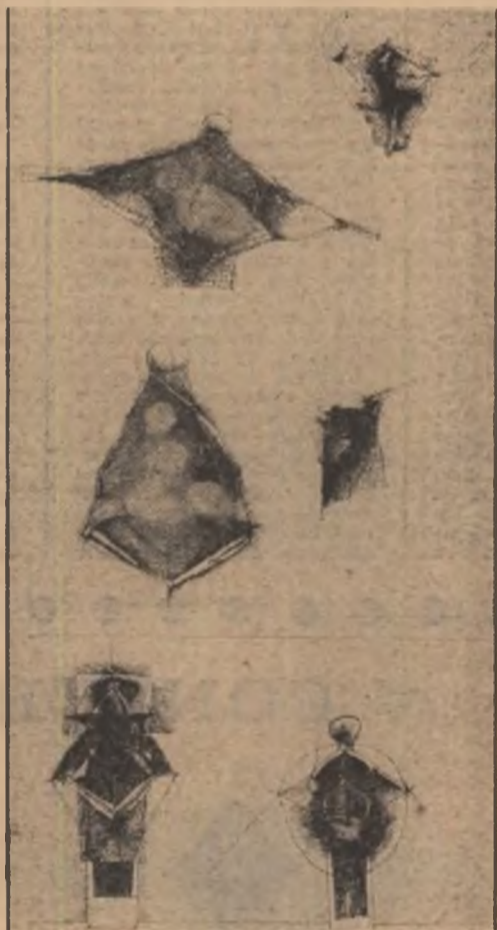
GABRIELA ADAMEȘTEANU

O INTENSĂ SENZAȚIE A REALITĂȚII

gărit de măsurători, o ceartă la care asigți fără să înțelegi exact cine e agresorul), dilatare de nervi și de teama de insomnie. Dar despre cotidian este vorba în *Grand Hotel Victoria*? Simpla descripție a cotidianului - cred - nu poate fi scopul ultim al unui prozator. Fidela transcriere a realității nu asigură, se știe prea bine, valoarea literară, perenă; poate nici chiar adevăr. Însă toate negările, polemi-

să fie înțeles cu un sens restrictiv, ca o intenție de ierarhizare sau de negare a altor „tipuri de proză”) nu a avut timp să fie abandonată la noi pentru spiritul ei „cumpănit și mediocru”, pentru falsificarea realității, pentru convenționalitatea ei etc. Cu mult înainte ca să se fi făcut simțită apăsarea pattern-ului canonului artistic realist a apărut - infinit mai deformat - pattern-ul realist-so-

vădă cu propriii săi ochi - să mai audă cu propriul său auz. „În măsura în care prin ceea ce ne oferă ficțiunea vedem viața fără ajustări sesizăm că venim în contact cu adevărul: în măsura în care o vedem cu artificii, sesizăm că sîntem amăgiți cu un surrogat, cu un compromis și o convenție”. Citatul la care am apelat este al lui Henry James. Iar o înțelegere a vieții simplificatoare și deformată, per-

Gheorghe Mazilu

Născut în anul 1951, ianuarie 8, Drobeta Turnu-Severin. Absolvent al Institutului de Arte plastice „Nicolae Grigorescu” secția pictură - promoția 1974. Din 1974 participă la expoziții studențești, județene, republicane, municipale și de grup.

Expoziții personale: 1976 ATELIER 35 - Sala Orizont.

Expoziții internaționale:
- Trienala de pictură a tineretului - Sofia 1979

- Concursul internațional de desen „MIRO” - Barcelona

- Festivalul internațional de pictură, Gagnes-Sur-Mer - Franța

Premii:

- Premiul I pentru pictură decernat de Consiliul UASCR și revista „Amfiteatru” - 1975.

Ioan Alexandru

Patria

Dragostea de Patrie e sfîntă
Cît ne-ar fi pămîntul de pușin
Pentru că de cer nu-i intreruptă
Printre stele să rămîn străin

Cei mai mulți în cealaltă parte
Au ajuns pe celălalt pămînt
Viețuim aici pînă la moarte
Numai straiul nostru cel mai strîmt

Între noi nu-i o despărțitură
Pleacă prunci nainte de părinți
De te-alege-o brumă de aură
Poți să luneci printre suferinși

Brâncoveanu astfel a plecat
Cu pruncușul cel mai mic nainte
Iar cînd fost-a el decapitat
Era prunc la celălalt Părinte

Și de-aceea nu a fost atins
Nici de moarte nici de-nfricoșare
Numai candelile s-au aprins
În Carpați mai cu inflăcărare

Căci se-adause încă un spor
La uleiul stingerii de sine
Să se mistuie mai jertfitor
Cealaltă Patrie în mine.

Columna lui Brâncuși

Este columnă și e scară
Degrabă să cobori pe ea
Lumină pînă-n seară
În zori tremurătoare stea

Zi și noapte în lucrare
Se îndepărtează de pămînt
Pe cît urcă-i dat să și coboare
Octogonu-ntr-una este frînt

Astfel poate să prelingă
Slăvile ce nu cunosc apus
Și țărîna fără să le stingă
Le aprinde candelă de sus

ÎN
ACEST
NUMĂR

Se anunță o nouă carte:
Ion Cristoiu: DICȚIONAR DE ÎNTÎMPLĂRI, LOCURI ȘI PERSONAJE SECUNDARE

Mihai Ursachi

Legea levitației universale

Două corpuri
se resping între ele
cu o forță invers proporțională
patratului distanței ce le separă.

Astfel incit
fiece corp
avînd levitate
plutește
în jurul său însuși
pe o elipsă
interioară

Astfel incit
orice există
în Univers
e guvernat
de singurătate

Și ușor se deduce
din asta
principiul
singurătății entropice
cu o mulțime de consecințe
mai mult sau mai puțin previzibile
mai mult sau mai puțin raționale

(Spiritele catastrofice
pot desigur extrage concluzii în
favoarea sfîrșitului lumii prin
singurătate)

Și desigur
se poate filozofa
cu nostalgie
și scrie poeme
s-ar putea face
filme S.F.
despre lumi guvernate
de o stranie lege
a gravitației

în care corpurile
avînd greutate
se atrag între ele
cu o forță egală cu
etc. etc. etc.

Iar eu...
levitez, levitez, levitez

SE ANUNȚĂ O NOUĂ CARTE

Ion Cristoiu: *Dicționar de întâmplări, locuri și personaje secundare*

AUTORUL SE EXPLICĂ

Cu un titlu care poate înșela, „Dicționar de întâmplări, locuri și personaje secundare” este istoria unui sat, Vintileasa, din 1918 până în 1985, când localitatea devine, fără să aibă nici o condiție pentru aceasta, stațiune balneoclimaterică, istorie relatată într-o formulă care se dorește originală. E vorba de șase povestiri pilot, petrecându-se în 1960, cărora li se adaugă un așa-numit dicționar, în care sînt aduse pe rînd în centrul narațiunii întâmplările, locurile și personajele secundare din aceste povestiri.

Ce urmărește prin această formulă?

În primul rînd, să reabilitez personajele, locurile și întâmplările secundare. Orice narațiune cuprinde, alături de personajele, locurile și întâmplările principale, favorite ale atenției scriitorului și cititorului, și personaje, locuri și întâmplări secundare, sînd doar o clipă pe firul povestirii și dispărînd apoi în neantul care e lumea de dincolo de marginea unei proze. Eroul principal, de exemplu, intră la bufet, bea o bere și pleacă apoi mai departe, fluierînd. Respectuos, narațiunea îl urmează. Dar bufetul? V-ați întrebat vreodată ce e cu acest bufet în care stăm exact cit să-și bea berea eroul principal? Evident, nu. Bufetul e un loc secundar. Un „Dicționar de întâmplări, locuri și personaje

secundare”, prezentîndu-i istoria, îi face, în sfîrșit, dreptate.

Urmărește, în al doilea rînd, să atrag atenția asupra unei realități a satului: fiecare om, fiecare loc e definit de o anumită întâmplare, de o anumită pășanie. Cînd zici, într-un sat, Petre Licărete, imediat și se spune: aaa, cel care acum citiva ani... Un „Dicționar de întâmplări, locuri și personaje secundare” se vrea o imensă memorie a unor asemenea întâmplări.

În al treilea rînd, „Dicționar de întâmplări, locuri și personaje secundare” își propune să fie o abordare a istoriei noastre recente dintr-un unghi de vedere nou: cel al fantasticului politic. Temele mari ale literaturii și vieții din această perioadă apar și în „Dicționar...”: haturile care dispar peste noapte prin înființarea G.A.C.-urilor, chiaburii care se prefac în mijlocași și se strecoară în G.A.C. etc. Cu singura deosebire că, sub semnul fantasticului politic, în Vintileasa, satul „Dicționarului...” realmente haturile dispar într-o noapte, pe locul lor ridicîndu-se, triumfător și trufaș, griul, realmente chiaburii se prefac în mijlocași și se strecoară în G.A.C.

„Dicționar de întâmplări, locuri și personaje secundare” este întreprinderea unei triple ambiții. Din cite se știe însă în materie de ambiții literare, autorul propune iar timpul dispune.

Acum cităva vreme se întimpla un fapt puțin obișnuit. În revista Viața studentească apărea, sub semnătura ARS AMATORIA (pseudonimul colectiv al citorva tineri critici literari, așezați pe barele A-urilor și pitiți bine la adăpost) o parodie. Obiectul parodiei: opera lui Ion Cristoiu. Dar opera lui Ion Cristoiu încă nu există: autorului nu i s-a tipărit nici o carte. A publicat în reviste citeva schițe umoristice și numeroase fragmente dintr-o Propunere pentru o posibilă istorie a literaturii române contemporane, fragmente în care, întemeindu-se nu numai pe cărțile apărute între 1947-1953, ci și, deosebi, pe publicistica vremii, autorul surprinde un pasionant tablou în mișcare al ideilor politice și al ideilor literare ale epocii.

Deci, Ion Cristoiu nu

este încă totuși, nu a g pomeni poate ușurință, persona și un Evidențiatul literaturii de fapt su cît mai vedere, te, fără grabite, luminat. Citim amănuș atente, tei Pro menit izbucni Autoru Dar e de pro în chei mlina z turbabi firmași le citei ză am

MESAGERII

Casler la halta Vintileasa-Centru, Petre Licărete venise în sat cu ani în urmă din nordul țării, cu familie cu tot, în cadrul marilor transferuri anuale prin care Căile Ferate Române îi mutau pe cei de la Suceava la Drobeta Turnu Severin, pe cei de la Drobeta-Turnu Severin la Chișinău-Criș, și pe cei de la Chișinău-Criș la mila 420, unde nu era cale ferată, asta pentru că, la un moment dat, în marea întreprindere de nivel republican începu să se fure într-un ritm alt de intens, în toate posturile, de la acar până la șef de gară, încît marea problemă a conducerii ajunsesse nu să nu se mai fure, ci să nu se fure dintr-un loc chiar totul. În anul premergător hotărîrii marilor și decisivelor transferuri, în citeva stații C.F.R. se furase totul, cu o energie rece, devastatoare: acoperișul de țiglă nou-nouț al clădirii, ceasul de pe peron, care

rămînea în urmă cu cinci minute, chioscul de cărți și cel de răcoritoare, închis pentru preluarea mărfii, sala de așteptare clasa întâi, care nu exista și magazia de bagaje de mină în care funcționa, de fapt, comitetul sindical, totul, deci, de la temelie de beton pînă la petele de ulei de pe linia 4, garare, ba chiar, într-una din ele se fură și acceleratul în trecere fără oprire prin stația respectivă și dacă un control rapid, de o extraordinară duritate, al ministerului n-ar fi intervenit la timp — se spusese cu amărăciune în ședința de colegiu consacrată rezultatelor anchetei — mai mult ca sigur s-ar fi ajuns să se fure însăși ideea de mers pe calea ferată. Deci Petre Licărete sosi în Vintileasa într-o zi de toamnă tîrzie, din apropierea iernii, împreună cu familia: nevasta, profesoară de lucru manual, și cei doi copii, unul

într-a cincea, membru al cercului tehnico-aplicativ „Să ne facem un microscop electronic cu mijloace locale”, și celălalt într-a opta, luînd meditații pentru admiterea la liceul de teologie. De citeva săptămîni ploua intruna, fără conținere, o ploaie măruntă și sicioasă, de fapt nu ploua, pur și simplu, apa ședea acolo, în aer, de citeva săptămîni, și totul, copaci, șinele de cale ferată, șirmele de telegraf erau jilave. De atîta apă, totul începuse să se clatine, lucrurile să-și piardă contururile ferme și hotarele satului se turtiră și se lătiră, se strîmbară ca vai de lume, de abia le mai recunoștea pe harta politico-administrativă a țării, ciuperci uriașe, trufașe și triumfătoare, prinseseră a înflori din dușumele. În timpul unei conferințe (înută la căminul cultural de o brigadă pentru răspîndirea științei și culturii, o aseme-

nea ciupercă, transparentă ca un crin, crescîndu-se prin explozie din masa prezidiului, și conferențiarul, șeful catedrei de Originea Pămîntului, de la Universitatea din București, nu putu să explice fenomenul, cum nu putu să explice, pe baza întrebărilor scrise trimise din sală, un alt fenomen ce se petrecea în sat în acel timp: și anume, de atîta ploaie, nopțile începuseră să se subțieze pe alocuri, după miezul nopții cînd peste întregul sat rămînea doar vaierul riului revărsat și păcănitul ocrotitor al electromotorului de la moară, puteai vedea prin unele locuri, pe-acolo unde presiunea aerului era mai joasă, întunericul subțindu-se încetul cu încetul, spălîndu-se iremediabil, și prin slăbiciunea lui ivîndu-se, în deplină tristețe, ceea ce noaptea ascunsese pînă atunci: cuibul părăsit, cu

marginile destrămate, din crengile nucului, o spîrtură în acoperiș rece al grajdului, o pereche de izmene putrezind pe sîrmă de citeva zile, o poartă uitată deschisă și hirtia albastră decolorată de vreme de la geamul încăperii de sus, unde nu se face focul. Ziua, pe șoseaua Vidra-Florești treceau troliuri lungi și grele, cu bușteni ponosiți de ploaie, tăvăliți în noroi pînă în virfurile subțiri și triste, anvelopele tari sfîrteceau bălțile pînă în adîncuri, aruncînd într-o parte și-n alta evantai de apă tulbură, noroioasă, pe lingă garduri, tinîndu-se de scînduri și înjurînd melancolic, treceau înși în cizme înalte și impermeabile de cauciuc. Picături de ploaie atîrnau etern de firele subțiri dintre stîlpii centrului de radioficare Jilitea și programele postului de radio București ajungeau în sat definitiv

triste, ce, so mulat tangouri, se sfîrșit pesimistă. buletinul buclii la hohote de vreme r se teame de la răp păt repa zonă del muncă ti în cap, p cu ochii, și irespons erau pr dacă era dispensar comunale. Dacă înt gazdei, lă ropede, s stă apa l în acoper mezeală du-se înc tăcerea j

Versuri de toamnă

Cu un sărut poți face fluviile să se-ntoarcă-n izvoare.

Cînd mergi, cu genunchii ștampilezi aerul.

Trupul tău taie orașul în două — semn de carte în sentimentele lui.

Ochii noștri mișcă lucrurile.

Mușuroaie de cîrtiță simt pe trup răsărindu-mi.

Pașii merg tot meru înainte, toamna rănește copacii, soarele salută zilnic cuvîntul.

Sînt o haină a mării aruncată-ntre scoici: corpul mi-l împrăștie vîntul.

DAN ROTARU

Prima propunere pentru tinerețe fără bătrînețe

primăvară scumpă, dulce nebulie pămîntul clipește cu ochi de răcoare înmuguresc pomii de-atîta poezie iarba se-aprînde-n frunziș de vis de căprioare

miroase a muguri de meri ionatani un ghiocel plînge frumos la fereastră un ghiocel a fugit din grădina Ghetsemani și-a venit să anunțe primăvara noastră

iluziile cad de pe rug, de pe cruci, de pe statui dreptatea bate-n tavanul veacului amar a trecut toamna cu mirosul ei de arțar și de gutui a trecut și iarna, ca ochii copilului prin abcedar

miroase a primăvară caldă, blindă, răcoroasă o dimineață de pomină imi dă binețe se-aude poemul strălucind și tremurînd pe masă lupii își spală dinții în rouă, în mireasmă de finețe

poezia-mi propune natura de mireasă

Iată prima propunere pentru tinerețe fără bătrînețe!

DAN DAVID

CONSTEL.

